

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2014 – Volume 23, Issue 3, pp. 74–78
URN:NBN:NL:UI:10-1-116395

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Igitur publishing, in cooperation
with Utrecht University of

Applied Sciences, Faculty of Society and Law

Copyright: this work has been published under a
Creative Commons Attribution-Noncommercial-No
Derivative Works 3.0 Netherlands License

Tine Vanthuyne, MSc is master in de pedagogische wetenschappen en werkt sinds 2009 als lector Sociaal Werk binnen de opleiding Professionele Bachelor Sociaal Werk van de Hogeschool Gent. Haar expertisegebieden zijn: stedelijkheid en gemeenschapsvorming, forensisch sociaal werk, buurtgericht werken en woonzorgcentra. Zij is lid van de onderzoeksgroep “Verstedelijking en Gemeenschapsvorming” binnen de vakgroep Sociaal Werk.

E-mail: tine.vanthuyne@hogent.be

Dr. Sven De Visscher is lector binnen de opleiding Professionele Bachelor Sociaal Werk van de Hogeschool Gent. Hij ondersteunt en promoot verschillende onderzoeks- en dienstverleningsprojecten rond het thema stedelijkheid, die gebruik maken van kwalitatieve onderzoekstechnieken. Hij is lid van de onderzoeksgroep “Verstedelijking en Gemeenschapsvorming” binnen de vakgroep Sociaal Werk.

E-mail: sven.devisscher@hogent.be

Greet De Brauwere, MSc is lector Sociaal Werk binnen de opleiding Professionele Bachelor Sociaal Werk van de Hogeschool Gent en gastdocent aan het Thomas Moore-Instituut. Zij is gespecialiseerd in de thema's stedelijkheid, kinderopvang en gemeenschapsvorming. Verder is ze lid van de onderzoeksgroep “Verstedelijking en Gemeenschapsvorming” binnen de vakgroep Sociaal Werk en vertegenwoordigt de Faculteit Mens en Welzijn in de Onderzoeksraad van de Hogeschool Gent.

E-mail: greet.debrauwere@hogent.be

PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK BINNEN DE BACHELOROPLEIDING SOCIAAL WERK (HOGESCHOOL GENT)

TINE VANTHUYNE,
SVEN DE VISSCHER,
GREET DE BRAUWERE

In deze bijdrage gaan we in op hoe de verbinding tussen praktijkgericht onderzoek en de opleiding van professionele bachelors in het sociaal werk vorm krijgt binnen de Hogeschool Gent. We

hebben daarbij bijzondere aandacht voor een recent afgerond onderzoek rond buurtgericht werken in woonzorgcentra, in opdracht van het Oost-Vlaams provinciaal overleg woonzorgcentra in België.

PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK EN ONDERWIJS

Op basis van haar strategisch plan zet de Hogeschool Gent (HoGent) in op onderzoek dat economische, maatschappelijke en culturele vruchten afwerpt en dus bijdraagt aan welvaart, welzijn, cultuur en jobcreatie. Het praktijkgericht onderzoek aan de HoGent voldoet aan hoge wetenschappelijke kwaliteitseisen en heeft een duidelijke link met de noden of problemen in het betrokken werkveld, dat bij voorkeur partner is in het onderzoekstraject. Er wordt daarvoor samengewerkt met regionale en (inter)nationale partners op economisch, sociaal, cultureel, beleidsmatig en academisch vlak (HoGent, 2012).

Deze invulling van praktijkgericht onderzoek staat in nauwe verbinding met de doelstellingen van de praktijkgerichte opleiding sociaal werk. Door onderzoek in en met het sociale beleids- en praktijkveld op te zetten, houdt de opleiding immers de vinger aan de pols van actuele tendensen, vraagstukken en discussiethema's die vervolgens meegenomen kunnen worden in het curriculum. Bovendien worden studenten actief betrokken in onderzoeksprojecten om hen concrete leerervaringen aan te reiken, die bijdragen aan de doelstelling om als sociaal werker kritisch en onderzoekend in de praktijk te staan. In het vak "Onderzoek in Sociaal Werk" maken studenten bijvoorbeeld kennis met de probleem-, doel- en vraagstelling van lopende onderzoeksprojecten en krijgen ze de opdracht om aan een deel van het onderzoeksproces mee te werken, of mee te denken over de valorisatie van onderzoeksresultaten naar een brede doelgroep.

STEDELIJKHEID EN GEMEENSCHAPSVORMING

De vakgroep sociaal werk van de Hogeschool Gent werkt aan de verbinding van dienstverlening, praktijkgericht onderzoek en onderwijs vanuit vier expertisedomeinen: verstedelijking en gemeenschapsvorming; preventie en maatschappelijke veiligheid; arbeid en samenleving en sociaal werk en mensenrechten. In deze bijdrage gaan we exemplarisch in op verstedelijking en gemeenschapsvorming, waarbinnen de vakgroep sinds 2009 praktijkgericht onderzoek uitwerkt over de sociale en pedagogische aspecten en uitdagingen van stedelijkheid en verstedelijking.

Voor het eerst in de geschiedenis leeft meer dan de helft van de wereldpopulatie in stedelijk gebied. Tegen 2050 zal tweederde van de mensen in grote of kleine steden wonen (Unicef, 2012). Ook

Vlaanderen is in belangrijke mate verstedelijkt en wordt omschreven als “een netwerk van kleine tot zeer kleine steden, op een beperkte oppervlakte, sterk uitgewaaierd in suburbane zones, op korte afstand van elkaar en in wisselwerking met Brussel” (De Rynck, Boudry, Cabus, Corijn & Kesteloot, 2003, p. 15). De stad dient vandaag ruimer begrepen te worden als de ruimtelijke of administratieve afbakening van een stedelijke gemeenschap. De tweedeling stad versus platteland is moeilijk houdbaar in de actuele samenleving. De ruimtelijke en conceptuele grenzen tussen stad, voorstad en platteland vervagen. Daardoor dient stedelijkheid meer en meer begrepen te worden als een metafoor voor ruimere maatschappelijke, politieke, technologische en economische ontwikkelingen, die zich ook buiten de stad voordoen en die samenhangen met hogere (nationale en internationale) schaalniveaus. Deze verstedelijkingsprocessen geven aanleiding tot verschuivingen in de relatie tussen individu en gemeenschap, waardoor opvattingen over gemeenschapsvorming worden uitgedaagd en nieuwe vormen van sociaal en stedelijk beleid geïntroduceerd worden.

De vakgroep sociaal werk van de Hogeschool Gent bestudeert deze ontwikkelingen vanuit de samenhang tussen het perspectief van bewoners en gebruikers van de stad, het perspectief van sociaal werkpraktijken in de stad en het perspectief van beleidsmakers in en rond de stad. Deze blik op stedelijkheid en verstedelijking zorgt ervoor dat er voornamelijk methodologische expertise is uitgebouwd op het vlak van actieonderzoek en diverse vormen van case study onderzoek, waarin stedelijke ruimtes of gebieden centraal staan.

BUURTGERICHT WERKEN IN WOONZORGCENTRA

In opdracht van het Oost-Vlaams provinciaal overleg woonzorgcentra, voerden we een verkennend onderzoek uit naar de mogelijkheden en knelpunten van buurtgericht werken in woonzorgcentra binnen de provincie Oost-Vlaanderen (Vanthuyne & De Visscher, 2014). Deze opdracht van woonzorgcentra om actief te investeren in samenwerking met en integratie in de buurt werd ook opgenomen in het Vlaams Woonzorgdecreet van 2009.

Een deel van het onderzoek bestond uit een intensieve verkenning van vier woonzorgcentra en hun omgeving. Door middel van deze “zoomcases” werd het mogelijk om de verbondenheid tussen concrete interventies, randvoorwaarden en context van deze praktijken in beeld te brengen en kon het thema “buurtgericht werken” in de breedte en de diepte verkend worden. De verkenning hield rekening met het perspectief van de verschillende betrokkenen op hun buurt en buurtgericht werken: bewoners van het woonzorgcentrum, buurtbewoners, buurtorganisaties en diverse professionals binnen en buiten het woonzorgcentrum.

In de uitvoering van deze opdracht werden studenten uit de opleidingen orthopedagogiek, sociaal werk en ergotherapie betrokken. Er werd daarbij vertrokken vanuit de leermogelijkheden die de cases inhielden, vanuit elk van de geselecteerde opleidingsonderdelen. Studenten gingen op zoek naar geschikte methodieken en werkten activiteiten uit om met betrokkenen in gesprek te gaan.

BETROKKENHEID VAN STUDENTEN SOCIAAL WERK

Werken met studenten in onderzoek dient altijd afgewogen te worden tegenover de onderzoeksdoelstellingen en de zinvolheid voor het leertraject van studenten. In het geval van dit onderzoek leidde de samenwerking tot een aantal voordelen, zowel voor het onderzoeksproces als voor het leerproces van studenten.

Allereerst biedt een onderzoeksopdracht als deze (en de contacten met het werkveld die daarmee samenhangen) bijzondere leermogelijkheden voor studenten, omdat ze in contact komen met een actuele probleemstelling die leeft in de beroepspraktijk (in dit geval de zoektocht van woonzorgcentra in het invullen van een buurtgerichte opdracht). Ze leren op welke manier professionals in het werkveld omgaan met deze nieuwe uitdagingen en ontwikkelen zelf interventies op basis van actuele theoretische of methodologische kaders.

Studenten sociaal werk werkten mee aan een zoomcase in de stad Gent. In kleine groepjes gingen ze enerzijds in een woonzorgcentrum en anderzijds in een buurthuis aan de slag met het thema buurtgericht werken. Via specifieke educatieve methodieken (onder andere quiz en wandeling) gingen ze in dialoog met bewoners van het woonzorgcentrum en buurtbewoners. Op die manier is het mogelijk om een theoretisch kader als "buurtgericht werken" concreet te maken voor studenten en diverse perspectieven – naast dat van professionals – voor en door hen in beeld te brengen.

Verder creëert de samenwerking met studenten de mogelijkheid om extra materiaal te verzamelen in het onderzoek. Tegelijk moet hier benadrukt worden dat studenten geen goedkope onderzoekers zijn. Het door hen aangeleverde materiaal was aanvullend op ons eigen datamateriaal, als minimale wetenschappelijke kwaliteitsgarantie naar de opdrachtgever van het onderzoek toe. Zo maakten de studenten sociaal werk foto's van voor bewoners betekenisvolle plaatsen in de buurt en rapporteerden ze over visies en ervaringen van (buurt)bewoners met betrekking tot de samenwerking tussen het woonzorgcentrum en het buurthuis.

PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK BINNEN DE BACHELOROPLEIDING SOCIAAL WERK

Tot slot zijn de activiteiten van studenten in het kader van dit onderzoek op zich ook te begrijpen als een interventie in de sociale werkelijkheid: met bewoners van woonzorgcentra de buurt intrekken of dingen organiseren in of rond het woonzorgcentrum creëert intergenerationele ontmoetingen tussen studenten en ouderen en daarmee een meerwaarde voor het woonzorgcentrum en de buurt in kwestie. Voor een aantal studenten sociaal werk was deze opdracht één van hun eerste ervaringen om met andere ouderen dan hun eigen grootouders in gesprek te gaan over actuele thema's. Deze gesprekken achteraf beschouwen als onderzoeksmateriaal en op die manier analyseren vormde daarbij een extra uitdaging.

REFERENTIES

- De Rynck, F., Boudry, L., Cabus, P., Corijn, E., Kesteloot, C., & Loeckx, A. (2003). *De eeuw van de stad. Over stadsrepublieken en rastersteden. Witboek* [The century of the city. About city-republics and grid-cities. White paper]. Brugge: Die Keure.
- HoGent. (2012). *Strategisch plan 2012 – 2017* [Strategical plan 2012 – 2017]. Gent: HoGent.
- Unicef. (2012). *The state of the world's children 2012. Children in an urban world*. New York: Unicef.
- Vanthuyne, T., & De Visscher, S. (2014). *Bouwstenen voor buurtgericht werken. Verkenning en inspiratie vanuit praktijken van buurtgericht werken bij woonzorgcentra* [Building blocks for neighbourhood-oriented work. Exploration and inspiration from neighbourhood-oriented practices in nursing homes]. *Tijdschrift voor welzijnswerk*, 38(338), 27–35.